
TEMA I

HISTÒRIA, TEORIES I MÈTODES

DE LA PSICOLOGIA SOCIAL

PROF. AIDA SORIANO

ORIGEN DE LA PSICOLOGIA SOCIAL. PER QUÈ ALGÚ
TÉ LA NECESSITAT DE PARLAR DE PSICOLOGIA SOCIAL?

ORIGEN DE LA PSICOLOGIA SOCIAL. PER QUÈ ALGÚ TÉ LA NECESSITAT DE PARLAR DE PSICOLOGIA SOCIAL?

Necessitat, afiliació innata, etc.

I. ARRELS DE LA PSICOLOGIA SOCIAL

I. ARRELS DE LA PSICOLOGIA SOCIAL

■ Plató

- “Els individus s’agrupen i formen estats perquè no són autosuficients”.
- “L'ésser humà forma grups socials perquè els necessita”.

■ Aristòtil

- “La cerca d’afiliació és una cosa innata”.

2. ANTECEDENTS DE LA PSICOLOGIA SOCIAL AL SEGLE XIX

2. ANTECEDENTS DE LA PSICOLOGIA SOCIAL AL SEGLE XIX

1. Auguste Comte
2. Psicologia dels pobles
3. Contribucions de la sociologia francesa
4. Teoria de l'evolució

2. ANTECEDENTS DE LA PSICOLOGIA SOCIAL AL SEGLE XIX

1. Auguste Comte (pare de la sociologia i fundador del positivisme)

- Considera 6 (+1) ciències: astronomia, física, química, fisiologia, sociologia i matemàtiques.
 - + moral = el coneixement especial de la natura de l'ésser humà (biologia + sociologia).

2. ANTECEDENTS DE LA PSICOLOGIA SOCIAL AL SEGLE XIX

1. Auguste Comte (pare de la sociologia i fundador del positivisme)

- Considera 6 (+1) ciències: astronomia, física, química, fisiologia, sociologia i matemàtiques.
 - + moral = el coneixement especial de la natura de l'ésser humà (biologia + sociologia).

2. Psicologia dels pobles: grup de pensadors que abandonen l'individualisme per la creença en l'esfera grupal, social, col·lectiu o comunitari.

- **Wundt**: va concedir a la psicologia un mètode propi, l'experimental (vs. filosofia).
 - “La psicologia experimental mai no podria ser més que una part de la psicologia”.
 - “Ha d'estar complementada per una branca d'estudis centrada en l'aspecte social”.
 - “Que aquests estudis han de disposar de dades objectives (com la p. experimental)”.

2. ANTECEDENTS DE LA PSICOLOGIA SOCIAL AL SEGLE XIX

3. Contribucions de la sociologia francesa

- EMILE DURKHEIM: “les ments individuals es componen d’una ment col·lectiva”.

Els fets socials són externs a l’individu en dos sentits:

1. Tothom naix dins d’una societat que ja té una organització determinada (sistema de signes, moneda, etc. que funciona independentment de mi).
 2. Presència d’una coerció moral: per costum o llei, un individu està obligat a actuar d’una manera determinada.
- PSICOLOGIA DE LES MASSES: hi destaca LeBon (suggestió, contagi, imitació).

2. ANTECEDENTS DE LA PSICOLOGIA SOCIAL AL SEGLE XIX

3. Contribucions de la sociologia francesa

- EMILE DURKHEIM: “les ments individuals es componen d’una ment col·lectiva”.

Els fets socials són externs a l’individu en dos sentits:

1. Tothom naix dins d’una societat que ja té una organització determinada (sistema de signes, moneda, etc. que funciona independentment de mi).
2. Presència d’una coerció moral: per costum o llei, un individu està obligat a actuar d’una manera determinada.

- PSICOLOGIA DE LES MASSES: hi destaca LeBon (suggestió, contagi, imitació).

4. Teoria de l’evolució (Darwin). “l’home és un animal social que ha desenvolupat la capacitat d’adaptar-se físicament, socialment i mentalment als canvis ambientals, part dels quals són socials.”

3. CONSTITUCIÓ DE LA PSICOLOGIA SOCIAL COM A DISCIPLINA CIENTÍFICA

3. CONSTITUCIÓ DE LA PSICOLOGIA SOCIAL COM A DISCIPLINA CIENTÍFICA

- a) Les tres primeres dècades del segle XX.
- b) Anys trenta i abans de la Segona Guerra Mundial.
- c) Des de la Segona Guerra Mundial fins al període de crisi de la psicologia social.

3. CONSTITUCIÓ DE LA PSICOLOGIA SOCIAL COM A DISCIPLINA CIENTÍFICA

a) Les tres primeres dècades del segle XX

- Arrels a Europa, però desenvolupament als EUA.
- 1908: constitució de la psicologia social amb manuals de McDougall i Ross.
- Contribucions importants
 - **William James** introdueix el concepte del *jo social* (un individu té tants *jos socials* com individus hi ha que el coneixen i tenen una imatge seua a la ment). $\text{Jo total} = \text{jo social} + \text{jo material} + \text{jo espiritual}$.
 - **Baldwin**: mentre que per a James el *jo social* era una part del *jo total*, per a Baldwin el *jo total* = *jo social*. L'individu sorgeix progressivament del grup social.

3. CONSTITUCIÓ DE LA PSICOLOGIA SOCIAL COM A DISCIPLINA CIENTÍFICA

a) Les tres primeres dècades del segle XX

- Contribucions importants:
 - **Mead**: paper fonamental de la comunicació de gestos per a l'adaptació social de l'individu. La ment, la consciència del propi jo, sorgeix a través de la comunicació.
 - **Allport**: experimentalista i conductista. Individu com a unitat d'anàlisi de la psicologia social. Introdueix l'experiment de laboratori en la psicologia social.

3. CONSTITUCIÓ DE LA PSICOLOGIA SOCIAL COM A DISCIPLINA CIENTÍFICA

b) Anys trenta i abans de la Segona Guerra Mundial

- Adaptació del mètode experimental a la psicologia social.
- K. Lewin.
- Festinger: teoria de la comparació social i teoria de la dissonància cognitiva.
- Grup de Yale (Dollard, Miller, Mowrer i Sears): teoria de la frustració-agressió.

3. CONSTITUCIÓ DE LA PSICOLOGIA SOCIAL COM A DISCIPLINA CIENTÍFICA

b) Anys trenta i abans de la Segona Guerra Mundial

- Adaptació del mètode experimental a la psicologia social.
- K. Lewin.
- Festinger: teoria de la comparació social i teoria de la dissonància cognitiva.
- Grup de Yale (Dollard, Miller, Mowrer i Sears): teoria de la frustració-agressió.

c) Des de la Segona Guerra Mundial fins al període de crisi de la psicologia social.

- Guerra: necessitat d'estudiar actituds, persuasió, grups (lideratge, comunicació, influència).
- Deutch, Thibaut i Kelley amb l'estudi del conflicte.
- Asch amb l'estudi de la conformitat.

4. PERÍODE DE CRISI DE LA PSICOLOGIA SOCIAL (PS)

4. PERÍODE DE CRISI DE LA PSICOLOGIA SOCIAL (PS)

- Final dels setanta: “PS en un estat de desordre intel·lectual” (Hendrick). Crítiques:
 1. **Qüestions metodològiques**: preocupació per la validesa dels experiments (efecte de l'experimentador).
 2. **Abusos ètics de la investigació**: ús de l'engany i poder de l'experimentador.
 3. **Assumpcions subjacents a la teoria i investigació de la PS**: preocupació per la base epistemològica i metodològica de la disciplina.
 4. **Rellevància social de les dades**: la majoria de les investigacions no són rellevants perquè s'han dut a terme al laboratori, aïllades de tota realitat social.

5. CARACTERÍSTIQUES DE LA PS A FINAL DELS VUITANTA

5. CARACTERÍSTIQUES DE LA PS A FINAL DELS VUITANTA

1. **Creixement:** més psicòlegs socials, llibres, revistes, articles, associacions, etc.
2. **Diversificació temàtica:** més temes i problemes en l'àmbit social (percepció social, formació d'impressions, presa de decisions, altruisme, atracció interpersonal, diferències de gènere, influències de minories, etc.).
3. **Multiplicitat i fragmentació subdisciplinària d'aproximacions teòriques:** actualment s'accepta una pluralitat teòrica per a l'estudi del comportament humà.
4. **Interès per la rellevància social:** psicologia de les organitzacions, de l'esport, psicologia cultural, psicologia ambiental, etc.

6. CONCLUSIÓ: QUÈ ÉS LA PS?

6. CONCLUSIÓ: QUÈ ÉS LA PS?

- DEFINICIÓ DE PS: disciplina que estudia el comportament social humà.
 - Psicològica: intent per comprendre com el pensament, els sentiments i la conducta dels individus estan influïts per la presència real, imaginada o implícita d'altres persones (Gordon Allport). Nivell d'anàlisi individual (personalitat i factors cognitius).
 - Sociològica: disciplina que es preocupa per les regularitats de la conducta humana que sorgeixen del fet que els homes participen en grups socials (Shibutani). Nivell d'anàlisi macro (classe social i factors històrics).

6. CONCLUSIÓ: QUÈ ÉS LA PS?

- DEFINICIÓ DE PS: disciplina que estudia el comportament social humà.
 - Psicològica: intent per comprendre com el pensament, els sentiments i la conducta dels individus estan influïts per la presència real, imaginada o implícita d'altres persones (Gordon Allport). Nivell d'anàlisi individual (personalitat i factors cognitius).
 - Sociològica: disciplina que es preocupa per les regularitats de la conducta humana que sorgeixen del fet que els homes participen en grups socials (Shibutani). Nivell d'anàlisi macro (classe social i factors històrics).

*PSICOSOCIAL: anàlisi de les relacions socials, la interacció social.

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

1. **Observació sistemàtica**
2. **Mètode d'enquestes**
3. **Correlacions**
4. **Mètode experimental**

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

- I. **Observació sistemàtica:** observació detallada del comportament, amb registres, anotacions, etc., sense interferències ni influències. Tractant de passar desapercbut.

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

1. **Observació sistemàtica:** observació detallada del comportament, amb registres, anotacions, etc., sense interferències ni influències. Tractant de passar desapercebut.
2. **Mètode d'enquestes:** gran nombre de persones que contesten preguntes sobre actituds o comportaments.
 - Avantatge: es pot recollir molta informació (milers de persones).
 - Requisits: mostra representativa i bona redacció de les alternatives de resposta.

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

3. **Correlació:** a vegades, quan uns fets canvien, d'altres també canvien (estan correlacionats).

- Valors $-1+1$.
- El fet que dues variables estiguen correlacionades no garanteix que hi haja causalitat.

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

3. **Correlació:** a vegades, quan uns fets canvien, d'altres també canvien (estan correlacionats).

- Valors $-1+1$.
- El fet que dues variables estiguen correlacionades no garanteix que hi haja causalitat.

4. **Mètode experimental** (objectiu: conèixer l'explicació dels fets)

- Una variable és alterada i els efectes s'analitzen en altres variables (canvis en una causen efecte en l'altra).
- Variable independent i variable dependent.

- Edat i estatura.
- Edat i intel·ligència.
- Insatisfacció laboral i absentisme.
- Edat i absentisme.
- Benestar i productivitat.
- Venda de gelats/dia i ofegaments/dia.

Més exemples?

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

4. Mètode experimental. Requisites:

1. Assignació a l'atzar dels participants en les condicions experimentals: si no, no és possible determinar si les diferències provenen d'ells mateixos o de la VI.
2. En la mesura que es pugui: constants tots els factors que poden influir en el comportament.
 - * Efecte de l'experimentador: efectes no intencionats de l'experimentador produïts en el comportament dels participants → doble cec.
 - * Validesa externa? Context de laboratori molt diferent de l'àmbit natural.
 - * Qüestions ètiques.

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

4. Mètode experimental. Requisits:

1. Assignació a l'atzar dels participants en les condicions experimentals: si no, no és possible determinar si les diferències provenen d'ells mateixos o de la VI.
2. En la mesura que es pugui: constants tots els factors que poden influir en el comportament.
 - * Efecte de l'experimentador: efectes no intencionats de l'experimentador produïts en el comportament dels participants → doble cec.
 - * Validesa externa? Context de laboratori molt diferent de l'àmbit natural.
 - * Qüestions ètiques.

Tots els mètodes tenen avantatges i desavantatges: els psicòlegs socials han de triar el mètode que siga millor per al tema en qüestió.

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

INTERPRETACIÓ DELS RESULTATS

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

INTERPRETACIÓ DELS RESULTATS

- Resultats significatius (probabilitat $< 0,05$).
- Metaanàlisi: permet combinar resultats d'estudis diferents per a estimar la direcció i magnitud del efectes de la VI.

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

EL PAPER DE LA TEORIA

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

EL PAPER DE LA TEORIA

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

DRETS INDIVIDUALS

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

DRETS INDIVIDUALS

- **Consentiment informat:** cal donar als participants, abans de participar en el procés, la màxima quantitat d'informació possible.
- **Aclariment:** cal donar informació detallada als participants després d'haver participat en el procés. Explicació sobre l'ús de l'engany.

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

DRETS INDIVIDUALS

- **Consentiment informat:** cal donar als participants, abans de participar en el procés, la màxima quantitat d'informació possible.
- **Aclariment:** cal donar informació detallada als participants després d'haver participat en el procés. Explicació sobre l'ús de l'engany.

Quan cal enganyar?

7. MÈTODES D'INVESTIGACIÓ EN PS

DRETS INDIVIDUALS

- **Consentiment informat:** cal donar als participants, abans de participar en el procés, la màxima quantitat d'informació possible.
- **Aclariment:** cal donar informació detallada als participants després d'haver participat en el procés. Explicació sobre l'ús de l'engany.

Quan cal enganyar? Principis bàsics:

1. Quan és absolutament indispensable i no hi haja altres mitjans.
2. Amb cautela.
3. Amb precaucions a fi de protegir els drets, la seguretat i el benestar dels participants.

